

**TALLINNA NOORSOOTÖÖTAJATE
ARVAMUSUURING 2015**

Tallinna Spordi- ja Noorsooamet

2015

SISSEJUHATUS

Teadmispõhisus on oluline põhimõte Tallinna noorsootöös juba aastast 2006, mil kinnitati Tallinna noorsootöö arengusuunad 2006–2013. Sellest ajast alates on tellitud ja läbi viidud mitu uuringut nii noorte eluolu, aktiivsuse kui ka vaba aja teenustega rahulolu kohta. Samuti uuriti 2008. aastal Tallinna noortekeskustes töötavate noorsootöötajate rahulolu ja arvamusi. Kordusuuring võimaldab jälgida üldisemate tendentside muutumist, korrigeerida sihte ning tegevusi. Vahepealsetel aastatel on üleriiklikult läbi viidud mitu noorsootöötajaid puudutavat uuringut, millest käesolevas kirjutises on viidatud põhiliselt kahele suuremale: Eesti noorsootöötaja, tema pädevused ja koolitusvajadused (Tartu Ülikool, 2010) ning avatud noortekeskuste olukorra kordusuuring (Tallinna Ülikool, 2010).

Samuti on vahepealsetel perioodidel Euroopa Struktuurifondi ressurssidega Eestis pööratud erilist tähelepanu noorsootöö kvaliteedi arendamisele, sh välja töötatud kvaliteedihindamise mudel kohalikele omavalitsustele, korraldatud iga-aastast noorteseiret ning pakutud hulganisti täienduskoolitusi. Lisaks on nii Euroopa, riigi kui ka linna tasandil vastu võetud uued arengudokumendid: Euroopa noortevaldkonna uuendatud koostööraamistik, noortevaldkonna arengukava 2014–2020, Tallinna noorsootöö arengukava 2012–2016. Tallinna noorsootöö arengukava on kooskõlas kohalike omavalitsuste jaoks välja töötatud kvaliteedihindamise mudeliga ning sisaldab konkreetset tegevuskava, ülesandeid ja mõõdikuid noortekeskustele, mis Tallinnas on eranditult munitsipaalasutused. Kas ja kuidas noortekeskused neile püstitatud ülesannetega hakkama saavad, mis toetaks ja viiks edasi nende tööd ning kuidas töötajate kvaliteet sellele kõigele kaasa aitab, on tulevikku silmas pidades oluline info. Keskkonna ja töötajate kvaliteet on laiemaltki noortevaldkonna jaoks aktuaalne teema ning käesolev uuring peaks teemasse piisavat uut sisendit andma.

Tallinna Spordi- ja Noorsooamet tänab kõiki uuringus osalenud noorsootöötajaid ning toetavat eFormulari meeskonda!

UURINGU KORRALDUS

Tallinna Spordi- ja Noorsooamet vaatas üle ja täiendas 2008. aasta samalaadses uuringus kasutusel olnud küsitlusankeeti. Täiendatud küsitlusankeet saadeti kommenteerimiseks ja ettepanekute tegemiseks noortekeskustele. Tagasisidet ja ettepanekuid laekus kolmest noortekeskusest. Ettepanekutega küsitlusankeeti muuta või täiendada arvestati võimaluste piires, pidades silmas eesmärki, et uuringust laekuvad andmed peaksid üldjoontes jääma võrreldavaks varasema uuringuga. Küsitlusele vastas 43st Tallinna noorsootöötajast kokku 23, mis teeb 53,5% üldkogumist. Viimast asjaolu arvestades on käesolev uuringu tulemuste esitlus eelkõige kirjeldavat, mitte üldistavat laadi – eespool on enamasti vastajate või

mainimiste arv ja seejärel osakaal protsentides. Kõigil Tallinna noorsootöötajatel oli võrdne võimalus uuringus osalemiseks ja küsitlusele vastamiseks: küsitlusankeedi link saadeti korduvalt kõigile 43 töötajale. Andmed koguti ja koondati andmeanalüüsiks eFormulari abiga perioodil veebruar-märts 2015 veebikeskkonnas. Küsitlus koosnes viiest alateemast ning kokku oli 78 küsimust, nende seas 13 avatud vastuseid võimaldavat. Viis alateemat olid järgmised:

- töö põhitegevuse sisu ja proportsioonid
- töökeskkond
- töö planeerimine ja tulemused
- koostöö ja juhtimine
- motivatsioon ja enesetäiendamine.

Andmete töötlemiseks kasutati Exceli tabelitöötlusprogrammi. Avatud vastuseid analüüsiti kontentanalüüsi meetodil. Avatud vastuste esitlemisel on anonüümsuse tagamiseks tsitaadid jäetud tähistamata. Lähtutud on põhimõttest, et iga teemaploki juurde kasutatakse sama inimese tsitaati ainult ühel korral – nii on iga teema juures alati eri inimeste arvamused.

Kus võimalik, on toodud võrdlusi 2008. aastal läbi viidud Tallinna noorsootöötajate uuringuga.

ÜLDANDMED

Vastanud 23 noorsootöötajast märkis 2 end noortekeskuse juhatajaks ja 2 vastutavaks noorsootöötajaks ning 1 vastaja ei olnud oma ametipositsiooni määratlenud. Ülejäänud 17 märkisid oma ametikohaks „noorsootöötaja“.

Uuringu ettevalmistamisel loobuti noortekeskusest tulnud ettepanekul **sugu** määratlevast küsimusest, kuna potentsiaalsed vastajad tundsid muret anonüümsuse säilitamise pärast. Nimelt on meessoost noorsootöötajaid noortekeskustes oluliselt vähem ja kuna eristuste tegemine soo alusel ei olnudki eesmärgiks, pidas uuringu korraldaja võimalikuks vastajate sugu puudutava küsimuse välja jätta. Samal põhjusel on **vanuse** juures, erinevalt 2008. aastal läbi viidud uuringust, samuti vanuse vahemikud, mitte vanus täisaastates. 2008. aastal oli vastajate keskmine vanus 24. Uues uuringus 2015. aastal võib täheldada noorsootöötajate vanuse muutumist. Enim oli vastajaid vanuses 25–30 – kokku 10 vastajat (43%). Alla 25-aastaseid vastajaid oli 8 (35%). Vanuses 36–40 oli 3 (13%) vastajat ja vanuses 31–35 oli 2 (9%) vastajat. Üle 25-aastaseid vastajaid oli seega kokku 65%.

Vastajate **haridustase** jagunes järgmiselt:

- keskharidus oli ühel vastajal;
- rakenduskõrgharidus oli 13 vastajal (56%);
- kõrgharidus (BA) oli 3 vastajal (13%)
- kõrgharidus (MA) oli ühel vastajal (4%)

- vastamise ajal omandas haridust 5 vastajat, neist 2 magistriõppes ja 3 rakenduskõrghariduse tasemel.

Kokku on 73% vastajatest kõrgharidus, mis ei ole võrreldes 2008. aasta uuringuga oluliselt muutunud (siis oli 74% noorsootöötajatest kõrgharidusega). Siin on Tallinn veidi paremas seisus kui teised kohad üle Eesti: kõrgharidusega, sh rakenduskõrgharidusega oli 2010. aastal üle Eesti noorsootöötajaid 67% (Veski, 2010)

Spetsialiseerumist täpsustas 17 vastajat: noorsootöö eriala on omandanud 10 vastajat, huvijuhid eriala 3 vastajat ehk et erialane kõrgharidus on 13 vastajal. Lisaks on Tallinna noorsootöötajad omandanud psühholoogia-, pedagoogika, PR- ja kunstiala hariduse - igal ühel üks vastaja.

Noorsootöötaja kutse on vastamise ajal 7 vastajal (30,5%) olemas (täpsustanud taset 4 vastajat: kahel tase 4 ja kahel tase 6). Kutset planeerib lähima 3 aasta jooksul taotleda 9 vastajat (39%). Kutset ei planeeri taotleda 7 vastajat. Selle põhjal võib väita, et Tallinna noorsootöötajad pigem väärtustavad kutset - 70% kas juba omab või planeerib kutsetunnistuse saada. Eelmises uuringus kutse kohta küsimust ei olnud.

Tööstaaz. Tallinna noortekeskustes on vastajad töötanud 0 täisaastast kuni 12 aastani. Keskmiselt 2,9 aastat. Üle 3 aasta on töötanud 9 vastajat (39%) ning 1-3 aastat samuti 9 vastajat (39%). Alla aasta on töötanud 5 vastajat (22%). Varasem töökogemus noorsootöös oli 11 vastajal, 12 vastajale oli Tallinna noortekeskuses töötamine noorsootöö erialal esimeseks töökohaks.

2008. aasta uuringus oli vähem pikaajasemaid noorsootöötajaid (töötanud üle 3 aasta): 15% ning kogunisti 47% olid töötanud alla aasta. Seega võib näha tendentsi, et noorsootöötajad jäävad tööle noortekeskusesse kauemaks kui varem.

TÖÖ SISU

Vastajatel paluti valida 5 valikut iga väite puhul. Kõik vastajad ei valinud iga vastuse juures 5 valikut.

Kõige mahukamad viis tööülesannet on järgmised (alustades enam mainimisi saanust, sulgudes mainimiste arv):

- 1) töö noortekeskuse avatud poolel (17);
- 2) noortekeskuses distsipliini ja korra tagamine, sh konfliktide lahendamises osalemine (15);
- 3) noortele klubiliste tegevuste organiseerimine (13);
- 4) osalemine töö planeerimisel, hindamisel jms (9);
- 5) tööülesannetega seotud plaanide, eelarvete, aruannete esitamine (8).

Töö noortekeskuse avatud poolel oli ka 2008. aastal esimese viie ajamahukama ülesande seas, olles teisel kohal. Esimesel kohal oli 2008. aastal tööga seotud plaanide, eelarvete, aruannete esitamine, mis mahtus ka selles uuringus esiviisiku sekka ning samuti oli esiviisikus eelmises uuringus osalemine töö planeerimisel ja hindamisel ning klubiliste tegevuste organiseerimine. Käesolevas uuringus on esiviisikus aga tööülesanne, mis 2008. aastal oli alles 8. ja 11. kohal (distsipliini tagamine ja noorteprobleemide lahendamine – käesolevas uuringus koondatud üheks).

Kõige raskemad viis ülesannet on:

- 1) projektide kirjutamine, elluviimine (14);
- 2) noortekeskuses distsipliini ja korra tagamine (10);
- 3)=4) tööülesannetega seotud plaanide, eelarvete, aruannete esitamine (9);
- 3)=4) noorte esmane nõustamine (9);
- 5) oma töö analüüsimine (8).

Ka 2008. aastal peeti projektide kirjutamist ja elluviimist kõige raskemaks tööülesandeks. Plaanide, eelarvete ja aruannete esitamine oli samuti 2008 esiviisikus ning noorteprobleemide lahendamine. Küll aga ei olnud varem viie raskema ülesande seas noorte esmane nõustamine (oli 16. kohal). Oma töö analüüsimine ei olnud 2008. aastal nimetatud, kuid nüüd on mahtunud viie raskema tööülesande sekka.

Kõige mahukamaid ja raskemaid tööülesandeid vaadates võib märgata noortekeskustes distsipliini tagamisele ja noorte probleemide lahendamisele suunatud tööosa kasvamist ning samuti esmase nõustamise muutumist keerulisemaks noorsootöötajatele. Kas nende kahe asjaolu vahel on seoseid, vajaks täiendavat uurimist.

Kõige meeldivamad viis tööülesannet on:

- 1) töö noortekeskuse avatud poolel (14);
- 2) noorte omaalgatuse toetamine, kaasamine, juhendamine (11);
- 3) noortele klubiliste tegevuste organiseerimine (10);
- 4) koostöö kaastöötajatega ja teiste organisatsioonidega (8);
- 5) noortele noortekeskusest väljapool tegevuste organiseerimine (7).

Meeldivate tööülesannete osas on toimunud mõningaid muutusi. 2008. aastal oli noorsootöötajate meelest kõige meeldivamaks ülesandeks noortele noortekeskusest väljas tegevuste organiseerimine, mis ka seekord on siiski esiviisikusse mahtunud, kuigi viimasel kohal. Ühe koha võrra meeldiva tööna on langenud klubiliste tegevuste organiseerimine noortele, aga samale kohale on jäänud koostöö kaastöötajatega ja teiste organisatsioonidega. Esikohale on tõusnud (2008. aasta 7. kohalt) töö noortekeskuse avatud poolel (ühtlasi samas noorsootöötajate hinnangul ka kõige mahukam tööülesanne). Esiviisikusse on liikunud noorte omaalgatuse toetamine (2008 oli 6. kohal).

Kõige vähem meeldivamad viis:

- 1) noorte külastuste registreerimine, statistika koondamine (18);
- 2) tööülesannetega seotud plaanide, eelarvete, aruannete esitamine (14);
- 3) noortekaartide vormistamine (12);
- 4)=5) noortekeskuses distsipliini ja korra tagamine (9);
- 4)=5) projektide kirjutamine, elluviimine (9)

2008. aastal ei küsitud vähem meeldivamate tööülesannete kohta. Vähem meeldivamad ülesanded on suuremas osas (kui distsipliini ja korra tagamine välja jätta), seotud paberitöö, planeerimise jm administreerimisega.

Kõige olulisem osa tööst, viis valikut:

- 1) noorte omaalgatuse toetamine, kaasamine, juhendamine (14);
- 2) töö noortekeskuse avatud poolel (13);
- 3) noortele klubiliste tegevuste organiseerimine (11);
- 4)=5) noortekeskuses distsipliini ja korra tagamine (10);
- 4)=5) osalemine töö planeerimisel, hindamisel jms (10).

Tööülesannete olulisuse kohta ei küsitud samuti 2008. aastal arvamusi. Käesolevast uuringust selgub, et oluliseks peetakse sisulisi töid, mida mainiti samas ka kõige mahukamate, raskemate ja meeldivamatena ehk omaalgatuse toetamist, tööd avatud poolel, klubilisi tegevusi ja distsipliini tagamist. Oluliseks peeti ka töö planeerimisel ja hindamisel osalemist.

Lisaprojektidega on enda hinnangul hõivatud kuni 1 nädal aastas 14 vastajat (60%). Kuni 1 kuu aastas pühendavad lisarahastust toovatele projektidele 2 vastajat, kuni 3 kuud aastas 3 vastajat ja 4 vastajat rohkem kui 3 kuud aastas. Võrreldes 2008. aastaga on kasvanud nende arv, kes on aasta jooksul projektidega hõivatud lühemat aega (2008 oli 24% hõivatud projektidega aastas u nädalapäevad ja kõik ülejäänud kuu või enam). Projektide kirjutamine ja elluviimine ei olnud käesolevas uuringus ka mahukate tööülesannete all mainitud, küll aga kõige raskemate.

Kokkuvõtvalt võib öelda, et töö noortekeskuse avatud poolel on tõusnud enam pildile nii mahukama, meeldivama kui ka olulisema tööna võrreldes 2008. aasta uuringuga. Samuti on enam pildil noortekeskuses distsipliini ja korra tagamise teema ning noorte esmane nõustamine – teemad, mis võivad olla omavahel seotud, kuid seose kinnitamine või ümber lükkamine vajaks lisauuringut. Sisulistest tööülesannetest mainitakse käesolevas uuringus võrreldes 2008. aasta uuringuga olulisema ja meeldivama tööülesandena noorte omaalgatuse toetamist. Jätkuvalt on pildil planeerimise, hindamise, analüüsimisega ja administreerimisega (sh. projektide) seonduvad tööülesanded, mida peetakse kõike muud kui meeldivaks – samas

siiski oluliseks. Kõige raskemate tööülesannete sisse on mahtunud ka oma töö analüüsimine, mida küsiti esmakordselt.

TÖÖ SISU MÕTESTAMINE

Nimetatud teemat 2008. aasta uuringus ei olnud. Töö sisu mõtestamiseks küsiti avatud küsimusi ja vastuste analüüsimisel on vastused koondatud valitud põhiteemade (avatud noorsootöö ja noorteruum, noorte omaalgatuse toetamine ja kaasamine, noorte esmane nõustamine, töö väljapool noortekeskust, prioriteetsed teemad noortekeskuses, Tallinna noorte ja noortekeskuste väljakutsed) järgi. Iga põhiteema all jälgiti korduvaid ja sarnast sisu kandvaid vastuseid, mis koondati kategooriatesse (millele sai anda üldistava nime või märksõna) ja mis omakorda on alloleva andmete tutvustuse aluseks. Tulemuste ilmestamiseks on toodud tsitaate, mida anonüümsuse säilitamise huvides ei ole tähistatud. Iga teemaploki juures on ilmestamiseks kasutatud tsitaate põhimõttel üks tsitaat ühelt vastajalt, seega on iga teema juures alati eri vastajate arvamused.

Küsimusele, mida vastajale tähendab noortekeskuse kontekstis **avatud noorsootöö ja avatud noorteruum** vastati enamasti, et see on kõigile noortele (seda rõhutati) mõeldud ruum, kuhu noored saavad ise tulla ja kuhu nad on oodatud. Mainiti suhtlemise tähtsust avatud poolel – nii noored omavahel kui ka noored noorsootöötajaga. Rõhutati, et avatud pool on turvaline keskkond, mugav ja seal saab noor vaba aega veeta. Mainiti tasuta saadavaid vahendeid ja mängimise võimalust. Mõned vastajad tõid esile noorte omaalgatuse toetamist avatud noorteruumis ja neile eneseteostuse võimaldamist, aga ka info jagamist. Mõni üksik vastaja mõtestas avatud noorteruumi kohana, kus avastatakse noore probleemid, leitakse lahendused, nõustatakse, suunatakse edasi spetsialisti juurde.

„Minu jaoks tähendab see noorteni minemist. Jah esmalt tulevad nad siiski meieni, aga avatud noorsootöös läheb noorsootöötaja siiski noorte juurde ise. Vabas keskkonnas kontakti loomine, noorte suunamine, abistamine, tegevuste pakkumine. Nõ avatud noorsootöö on minu jaoks noortega kontakti saavutamine. Samas ka läbi tegevuste ning suhtluse nendeni jõudmine (sh nende tegevuste kaardistamine).“

„Ruum, kus noortel on võimalik saada esmane kontakt teiste noorte ja noorsootöötajatega – koht, kus on võimalik sotsialiseeruda ja mängida suuremaid ja väiksemaid lauamänge, koht, kus noorel on võimalus saada erinevat esmast infot noortekeskuse ja sellega seonduva kohta, koht, kus saab osaleda erinevatel väiksematel ja suurematel üritustel jne.“

„Noortega suhtlemine, mängimine, kuulamine, koos olemine avatud osas.“

Seega on avatud noorteruumi töö lahtimõtestamisel noorsootöötaja jaoks eelkõige olulised avatus kõigile noortele, suhtlemine ning keskkond ja vahendid. Mõningal juhul ka noorte probleemide avastamine ja lahendamine. Arvestades eespool toodud andmeid arvamustest töö mahukuse ja olulisuse osas võib väita, et suur osa noorsootöötaja tööst kulub noortega suhtlemisele ja turvalise keskkonna ning vahendite olemasolu tagamisele.

Avatud noorsootöö või **noorteruumi töö head tulemust** kirjeldati põhiliselt läbi tunde, mille noor peaks noorteruumis saama: õnnetunne, rahulolu tunne, silmad säravad. Samuti rõhutasid enamik vastajaid heade suhtlemisoskuste saavutamist (mida saab vastajate sõnul jälgida noorte omavahelises suhtluses või ka suhtlemisel noorsootöötajaga). Sageli mainiti ka kaudseid kvantitatiivseid näitajaid ehk et „noortekeskuses käib palju noori“ või „noortekeskuses käib rohkem noori“ või „noor jääb regulaarselt keskusesse käima“. Tulemuseks peeti ka seda, et tegevused ja vahendid on tasuta. Vähem, kuid põhjalikult kirjeldatuna tõid mõned vastajad avatud noorteruumi töö tulemuseks noorte poolt algatatud projekte ja üritusi ning veidi üldisemalt ka asjaolu, et noored muutuvad aktiivsemaks. Paar vastajat nimetasid tulemuseks noorte usalduse saavutamist, neist üks noorte lahendamist vajavate probleemide kontekstis – töö tulemuseks on konkreetsed lahendused noorte probleemidele.

„Õnnelikud noored ja noorsootöötajad.“

„Rõõmsad ja rahulolevad noored, kes külastavad keskust igapäevaselt.“

„Säravad silmad peale üritust ja noorte tahe uuesti ja uuesti külla tulla.“

„Kui noored hakkavad osalema huviringides ja alustama oma tegevust. Kõige parem kui alustavad oma projekti.“

„Hea tulemus on see, kui erinevad noored suudavad ilma probleemideta suhelda teiste noortega, noorsootöötajatega. Muutuvad avatumaks, aktiivsemaks, õpivad paremini inimestega suhtlema ning oskavad vajadusel tegutseda ka grupis. Selliste tulemuste saavutamiseks kulub aga tihti palju aega ja tööd. Noor peab tundma, et ta on oodatud, tundma, et ta on turvalises keskkonnas ning võib usaldada kedagi peale iseenda. Mõne noore puhul näeb tulemusi alles paari aasta pärast, kuid selleks peab säilitama noorega kontakti pika aja jooksul. Ehk siis hea tulemus minu jaoks ongi see, kui olen saanud olla noore jaoks usaldusisik, kellega ta oma rõõme ja muresid tuleb jagama ning ma näen noore juures positiivset arengut ja täisväärtuslikuks ühiskonnaliikmeks kasvamist.“

Seega iseloomustab noorsootöötajate arvates noortekeskuse avatud ruumi töö tulemust eelkõige noorte üldine rahulolu tunne ning paremad suhtlemisoskused. Tulemuseks loetakse ka arvnäitajaid (külastajate arvu, regulaarsust jms). Mõnel juhul peetakse töö heaks tulemuseks noortealgatusi, noorte aktiivsuse kasvu, probleemide lahendusi. Oma töö heaks tulemuseks avatud noorteruumis peeti ka materiaalseid võimalusi, näiteks vahendite olemasolu.

Küsimusele, mida peetakse noortekeskuse töö kontekstis **noorte omaalgatuse toetamiseks ja kaasamiseks** vastati põhiliselt, et see on noorte toetamine nende oma ideede realiseerimisel. Sealjuures mõnel juhul tõsteti esile kuulamise olulisust (et noor üldse julgeks ideid avaldada), mõnel juhul positiivse kogemuse pakkumise olulisust ideede teostamisel, mõnel juhul tagasiside olulisust. Mõni vastaja rõhutas ainult informeerimise (võimalustest) olulisust. Üks vastaja nägi end noorte omaalgatuse toetamisel mentorina. Oli ka vastuseid, milles rõhutati, et noorte omaalgatus on nendepoolne omaalgatus, mis tekib ja arenebki soovitatavalt ise.

Kaasamist kirjeldati lahti paaris vastuses ning nähti eelkõige noortega konsulteerimisena ning nende kaasamisena otsustesse ja hiljem teostusesse (noortekeskuse tasemel).

„Noorte omaalgatuse toetamine minu jaoks noortekeskuse töö kontekstis tähendab noorte ideede toetamist, julgustamist neid ellu viia, olla abiks ja toeks nende teostamisel. Noortele lisainformatsiooni jagamine, n-ö mentoriks olemine.“

„Noored tahavad midagi teha ja me toetame neid ning anname endapoolse hinnangu.“

„Informeerimine.“

„Olla noorte ideedele avatud ning kuulata neid ära. Isegi, kui idee tundub võimatu/mitte kõige asjalikum, siis noorega koos seda arutada. Kaasamine tähendab noortelt sisendi küsimist ning võimalus osaleda otsuste tegemises.“

Küsimusele kui mitu tundi ühe töönädala jooksul vastaja tegeleb hinnanguliselt noorte omaalgatuse toetamisega saadi erinevaid vastuseid. Rohkem oli vastuseid, mis jäid vahemikku 1–5 tundi nädalas. Oli paar vastajat, kes ei tegelenudki selle teemaga. Oli vastaja, kes tegeles orienteeruvalt kord kuus. Samas oli ka vastajaid, kes tegelesid teemaga igapäevaselt ja nädalas kokku 10-30 tundi. Samas selgub nendest vastustest, et omaalgatusena nähakse ka mängu alustamist näiteks või et noortelt ei tulegi edasiarendamist väärivaid ideid.

„Umbes 10 tundi. Igapäevaselt nopin välja noorte jutust asju, millest kinni hakata ning neid suunata nende soovitud asju muutma, unistusi täitma.“

„Viis tundi. Uurin, mida noored teha tahaksid ja mida nad saaksid ise seejuures ära teha.“

„Igapäevaselt natuke, täpset tundi ei oska öelda. Juba see kui noor tuleb ise nädala sees noorsootöötaja juurde sooviga midagi mängida kellegagi, on omaalgatuse toetamine.“

„Otseselt teostamiskõlblikke ideid tuleb harva. Kord kuus.“

„Lähiajal pole ette tulnud.“

Seega, kuigi eespool on kirjeldatud noorsootöötajate arvamusi, et noorte omaalgatuse toetamine ja kaasamine on noortekeskuse üks olulisemaid ja meeldivamaid ülesandeid, annavad vastused tööle pühendatud aja kohta siinkohal vastuolulist informatsiooni. Samuti on märgata erinevaid lähenemisi noorte omaalgatuse toetamise ja kaasamise kontseptsiooni lahtimõtestamisel noorsootöötajate seas: oodatakse, et noored ise tulevad ja teevad, omaalgatuseks peetakse mängu alustamist keskuses, aga samas ka informeerimine võimalustest, konsulteerimine ja ideede rakendamise toetamine. Siit tõstatub küsimus, kas Tallinna noortel on kõikides noortekeskustes piisavad osalus- ja eneseteostusvõimalused?

Küsimusele mida peetakse noortekeskuse kontekstis **noorte esmaseks nõustamiseks**, vastati põhiliselt, et kõigepealt on tegemist kuulamisega ja oma pädevusest tulenevalt nõu ja info andmisega. Esmaseks nõustamiseks peeti ka ainult info jagamist mõnel juhul. Lisaks pidasid mitmed noorsootöötajad oluliseks noore edasi suunamist teiste spetsialistide juurde, kui oma

pädevusest puudu jääb. Vastustest üldiselt ei selgu, kas suunamise all peetakse silmas noorsootöötaja algatusel spetsialistidega kontakti sõlmimist ja noore juhatamist spetsialisti juurde või ainult kontaktide andmist noorele soovitusena ise pöörduda. Üks vastaja ei ole ka kindel, et alati leidub vajaminevaid spetsialiste. Mitmest vastusest tuleb välja, et noorsootöötajad peavad end sobivaks noorele nõu andma, kas siis oma nooruse või usaldusväarsuse tõttu.

„Näiteks kui noor räägib, et keegi peksab teda kodus, siis saan mina esmast nõu anda, et see ei ole mitte kuidagi okei, ta ei pea sellega leppima... ta saab abi otsida, abi paluda, suunan kust saab. Kes teab olukorrast, ehk lähedased saavad aidata jne.“

„Õnneks on enamjaolt noorsootöötajad nooruslikus eas ise ka ning kõige paremini kuulatakse nõu just enda eale lähedastelt inimestelt. Tihtipeale on ette tulnud selliseid teemasid, millest vanematega ei julgeta rääkida, kuid oleks vaja mõnda tarka nõuannet teatud olukorras. Paljudel lastel ei ole suuremat venda/õde võtta ning noorsootöötaja on selleks väga hea lahendus. Noorsootöötaja on hea esmaseks nõustamiseks ka sellepärast, et on kursis lapse arenguga ning eaga seotud iseärasustest jms. Arvan, et noorsootöötaja oskab päris adekvaatset esmast nõu anda noortele.“

„See on kõigepealt oskus märgata, kontakti luua ja kuulata. Kui probleemid on väga suured tuleb kaasata omaala spetsialiste või noor edasi suunata kui on kuhu suunata.“

„Tutvustama noortele erinevaid võimalusi.“

Esmase nõustamisega tegelevad noorsootöötajad ühe nädala jooksul hinnanguliselt enamasti vahemikus 1–5 tundi. Oli mitmeid vastajaid, kes ei osanud tööpanust tundides hinnata. Kolm vastajat hindasid panuse vahemikku 10–15 tundi nädalas. Rõhutati, et aeg sõltub juhtumi raskusastmest.

Seega peavad noorsootöötajad esmaseks nõustamiseks oma pädevusest lähtuvat info (mõnikord ka ainult info) ja nõu jagamist ning noorte edasisuunamist, mis põhisas on kooskõlas noorsootöötaja kutsestandardis kirjeldatuga (tase 6). Oma pädevust esmaseks nõustamiseks defineeritakse ka läbi samasse vanusgruppi kuulumise, mitte tingimata professionaalsete oskuste ja teadmiste.

Kuidas kirjeldati tööd **väljaspool noortekeskuse ruume**? Enamasti nimetati suuremate ürituste läbiviimist piirkonnas 2–8 korda aastas, linnalaagreid suvel, külastusi ja ekskursioone (nimetati näiteks muuseume, parke, seiklusparke), võistlusi ja turniire, matku vastavalt võimalustele. Samuti, kuigi vähem, nimetati koostööd koolide ja lasteaedadega noortekeskuse tutvustamise eesmärgil (töötubade läbiviimine) või koostööüritusi teiste partneritega, talgutel osalemist ja vabatahtlikku tööd. Mainiti ühel korral ka treeninguid, kahel korral jalutuskäike ja rannanoortekeskust (rannapäevi). Tulemusena nähti eelkõige noortekeskuse külastatavuse suurenemist ja suuremat teadlikkust noortekeskuse tegevusest. Tulemuseks peeti ka meeskonnatunnetuse suurenemist. Mõned vastused jäid üldsõnaliseks, millest ei selgunud väljaspool noortekeskust toimuva töö sisu ega tulemus.

„Näituse külastamine, jalutuskäik, võistlused, linnalaagrid.“

„Oleneb jällegi ettevõtmisest. Noortega on käidud talgute raames noortekeskuse ümbrust koristamas, vabatahtlikuks on käidud supiköögis suppi jagamas, muuseumides, matkadel jne.“

„Noortekeskust tutvustavad tegevused piirkonna koolides umbes kuu aja jooksul korra. Head tulemused, uute noorteni jõudmine (ka noortekeskusesse). Mobiilne noorsootöö: individuaalne töö nädalas korra; tänavatöö kuu aja jooksul 2-3 korda; grupitöö üks kord nädalas. Keskpärane tulemus. Õpitubade pakkumine piirkonna koolidele ja lastaedadele u 2-3 korda kuus. Väga positiivsed tulemused. Aasta jooksul u 8 suuremat üritust väljaspool noortekeskuse ruume, mille noorte haaratavus on keskpärane, kuid tagasiside ja teostus head.“

„Lähiringkonnas matkad, jalutused, mängud, kultuuriasutuste külastamine. Skypargi ja seiklusparkide külastus. Harva toimuvad ka väljasõidud mujale Eesti linnadesse. Lähiringkonnas toimunud üritused/tegevused kestavad kuskil paar tundi. Eesti erinevatesse linnadesse on väljasõit kuni päev. Noortele väga meeldib koos käia väljas kuskil, kui suurema grupiga on organiseeritud. Samuti tekitab see turvalise tunde ise samamoodi teinekord minna ainult koos enda sõbraga näiteks.“

Seega korraldatakse suuremaid sündmusi väljaspool noortekeskust üsna erineva sagedusega (2–8 korda aastas) ning ka üsna erineva sisuga, mis tekitab taas küsimuse sellest, kas Tallinna noortele pakutakse eri piirkondade noortekeskuses üsna erinevaid võimalusi (jalutuskäik õues *versus* muuseumi külastus harival eesmärgil näiteks). Töö tulemuseks peetakse eelkõige noortekeskuse töö tutvustamist väljapoole, kuigi vastustest ei ilmne, et need sündmused oleks pigem uutele ja seni noortekeskusesse kaasamata noortele ainult. Eespool toodud tulemusi vaadates on ka näha, et noortekeskuse töö noortekeskuse ruumidest väljas ei ole enam ei mahukamate, meeldivamate, raskemate ega olulisemate tööülesannete seas, kuigi 2008 oli see nii viie mahukama kui ka raskema töökohustusena märgitud.

Viimase 12 kuu **prioriteetsed teemad**, millega vastajad oma noortekeskuses töötasid, olid järgmised:

- meedia ja tehnoloogia teemad (2 mainimist)
- loovuse teema (2 mainimist)
- sport, liikumine ja tervis (4 mainimist)
- vabatahtlikkuse teema (2 mainimist)
- koostöö koolidega jt (5 mainimist)
- ohutus, käitumine, noortekeskuse sisekord ja reeglid (4 mainimist)
- noorte kaasamine ja osalus (2 mainimist).

Lisaks oli selgitusi andmata mainitud, et prioriteediks oli ürituste korraldamine, ringide läbiviimine, noortega suhtlemine, mitteformaalne õpe, noortekeskuse maine kujundamine. Ka 2008 oli viimase 12 kuu tegevustena mainitud enim spordi ja loovusega seonduvat. Uute teemadena on 2015 meedia ja tehnoloogia, ohutus, vabatahtlikkus ja koostöö koolidega.

Suurimateks **väljakutseteks Tallinna noortekeskuste** tööle peeti enamjaolt noortekeskuste omavahelist koostööd (probleemi seostati ka muutustega noortekeskuste juhtimises linnas), noorte mittejäudmist noortekeskustesse ning noorte kaasamise teemat laiemalt (oskuste puudumist) ning noorsootöö, sh noortekeskuste üldiselt madalat mainet. Väljakutseks nimetati kahel juhul ka noortekeskuste apoliitilisuse säilitamist ning eesti ja vene noorte integratsiooni puudulikkust noortekeskustes. Samuti nimetati üksikult rahastamise ebapiisavust, madalat palka, ebapiisavaid motivatsioonipakette, noortekeskuse juhtimise ebaprofessionaalsust, ideede ja uudsete tegevuste nappust, riskinoorte suurt arvu.

„Hetkeline olukord mis valitseb Tallinna noortekeskuste noorsootööd on ilmselt aegade kõige suurem väljakutse. Aga lisaks sellele on noorte kaasamine ka üsna väljakutsuv ja selle õige huvipakuva teema leidmine.“

„Keskuste omavaheline koostöö.“

„Koostöö! Nii noorte, kui noorsootöötajatevaheline koostöö tugevus on noorsootöö alustalaks. Hetkel on seda liiga vähe.“

„Jõudmine noorteni, reklaam, noorte motiveerimine, uudsete ja aktuaalsete tegevuste pakkumine.“

„Noortekeskused on separeeritud - kus käivad eestlased seal ei taha käia venelased. Integratsioon puudub.“

„Üsna palju probleemseid noori sh riskinoored.“

Kuna 2014. aastal reorganiseeriti Tallinna noortekeskuste juhtimine linnas, mõjutab see mõistetavalt ka noorsootöötajate arvamusi noortekeskuste ees seisvate väljakutsete osas. Noorsootöötajate arvates on kannatanud eelkõige keskuste omavaheline koostöö ning juhtimine. Väljakutsetena nähti ka noortekeskuste reklaamimist ja mainet. Samuti peeti väljakutseks eri sihtrühmade kaasamist või kaasamisega seonduvat. Madal palk, motivatsioonipaketid noorsootöötajatele, keskuste rahastamine ja noorteni jõudmine on probleemkohtadena toodud juba 2010. aastal läbi viidud üleriigilises noortekeskuste uuringus – selles osas ei eristu Tallinna noorsootöötajate arvamused teistest Eesti noorsootöötajate arvamustest (Taru jt, 2010).

Suurimateks **väljakutseteks Tallinna noorte elus, mida noortekeskus saaks aidata lahendada**, peeti ühelt poolt erinevaid riske nagu töötus, sõltuvusprobleemid, haridustee katkestamine ning teiselt poolt seda, et noortel ei ole oma vaba ajaga midagi mõistlikku peale hakata. Noortekeskuse rolli kirjeldati põhiliselt teisest aspektist lähtuvalt – koht, kus vaba ajaga saaks midagi mõistlikku peale hakata, õppida suhtlema, luua sõprade võrgustik, teha elu ilusamaks jne. Üksikud vastajad nägid noortekeskuse rolli ja riskide maandamisel ja ennetamisel – pakkudes õpiabi, tugiisikut, nõustamist või nõustamisele suunamist, aga ka Töötukassaga koostöös töömesside korraldamist näiteks. Probleemina mainiti ka tolerantsuse puudumist noorte seas.

„Koht kus veeta tasuta oma vaba aega, leida sõpru ja arened.“

„Noortel tihtipeale puudub see inimene, kelle käest nõu küsida väljaspool kodu. Noortekeskus saab pakkuda inimest kellega suhelda vabalt, avaldada oma mõtteid, usaldada.“

„/.../ Õpiabi, noorte eneseteostamise vajadus, tugiinimene jms.“

„Noorte töötus - siin noorsootöötajad võiks näiteks koostöös Töötukassaga messi korraldada. Noorte ärasõit välismaale. Siin koos vanematega võiks selgitusi teha, et Eesti ka vajab nende abi.“

Seega ühelt poolt noorsootöötajad näevad noortega seonduvaid probleemkohti ühiskonnas, teisalt aga defineerivad noortekeskuse rolli mõistliku vaba aja veetmise kohana nagu seda traditsiooniliselt tehtud ka on (vt nt Eesti Noorsootöö Keskus, noorsootöösasutused <http://www.entk.ee/asutused?page=2&keyword=noortekeskus&printable=1>, 2008). Samas tuleb lisada, et eelpool mainitud üleriiklik uuring näitas, et ligi pooled Eesti noortekeskustest näevad vajadust muutuda mitmekesisema tegevuste spektriga organisatsiooniks (Taru jt, 2010).

Küsimusele, kuidas analüüsitakse oma tööd, vastati põhiliselt, et teistelt töötajatelt (näiteks koosolekutel) tagasisidet saades, eneseanalüüsi abil või noorte tagasisidele toetudes. Vastustest enamasti ei selgu, kuidas eneseanalüüsi teostatakse või noortelt tagasisidet kogutakse ja analüüsitakse. Korduvalt nimetati ka regulaarseid aruandeid, mida tehakse ja mis aitavad analüüsimisele kaasa ja (arengu)vestlusi. Oli neid, kes ise kolleegidelt tagasisidet küsisid. Üksikutest vastustest selgub, et analüüsi kasutatakse tööplaanide korrigeerimiseks seatud eesmärkide valguses ja eesmärkide ülevaatamiseks.

„Koosolekud ja arenguvestlused – võrdlen erinevaid aastaid, küsin tagasisidet töökaaslastelt jne.“

„Kui lastele meeldib see mida ma teen, siis see on hea tulemus.“

„Analüüsin oma töö tulemusi heaks. On näha, et osadel noortel on vähemasti soovi midagi teha ja noorsootöötajaid aidata erinevate tegevuste läbiviimisel.“

„Iga kuu aruannet tehes toimub väike analüüs ja vajadusel tehakse väikesed muudatused edasises tegevuses. Aasta kokkuvõtete põhjal planeerime järgmist aastat.“

„Suuremate n-ö projektide puhul koostame memod ja plusside - miinuste loetelud ning ettepanekud tegevuse parendamiseks. Üldjuhul toimub analüüs kaastöötajatega suuliselt ning arutleme läbi kas tegevus meeldis noortele, mida muuta, kas veel proovida sarnast ettevõtmist teha jne.“

Kokkuvõtvalt võib öelda, et kõige mahukamaks tööks peavad noorsootöötajad tööd keskuse avatud pooltel ning seda tööd kirjeldatakse põhiliselt suhtlemisena, turvalise keskkonna loomisena ning erinevate vahendite kasutamise võimaldamisena noortele. Heaks töö tulemuseks peavad noorsootöötajad sealjuures tunnet, mis noortes tekib – heaolu-, rahulolu-, rõõmutunne jm. Töö tulemuseks peetakse ka noortekeskuste külastustega seonduvaid arvnäitajaid, sh külastuste regulaarsust. Vähem peetakse töö tulemuseks avatud pooltel noorte

omalgatusi, kuigi teisalt nähakse noorte omaalgatuse toetamist ja kaasamist kõige olulisema tööülesandena. Samas kulutatakse noorte omaalgatuse toetamisele ja kaasamisele enamasti 1–5 h nädalas. Sama palju kulutatakse enamasti ka noorte esmasele nõustamisele, mida nähakse eelkõige informeerimise, nõu andmisena ja edasisuunamisena. Noorte probleemide ja konfliktide lahendamist ning distsipliini tagamist peetakse samas teiseks mahukamaks ja raskemaks tööülesandeks, aga ka vähem meeldivamaks, kuid oluliseks. Nimetatud tööülesanne on võrreldes 2008. aasta uuringuga muutunud märksa n-õ aktuaalsemaks. Vähenenud on töö väljaspool noortekeskust tähtsus või tähendus. Väljaspool noortekeskust korraldatakse erineva sisuga ja erineva sagedusega sündmusi. Nii selle kui ka mõne teise tööloigu sisu ja tulemuste kirjeldamisel võib jääda mulje, et Tallinna noortekeskustes pakutav teenus on piirkonniti üsna erineva sisu ja kvaliteediga.

Noortekeskuste ees seisvatest väljakutsetest nimetati rohkem keskuste omavahelist koostööd ja juhtimist, aga ka reklaamimist ning noorteni jõudmist. Noorsootõtajad kirjeldavad ühiskonnas noorte ees seisvaid väljakutseid, näiteks töötus, sõltuvusprobleemid, haridustee katkestamine, ent noortekeskuse rolli näevad põhiliselt vaba aja mõistliku sisustajana.

Noorsootõtajad mainisid erinevaid viise töö analüüsimisel: tagasiside kolleegidelt, noortelt, eneseanalüüs, arenguvestlused, aruanded jm. Samas, vastused, kus kirjeldatakse analüüsi tulemuste kasutamist oma töö eesmärgistamiseks, tööplaanide korrigeerimiseks ja parendamiseks, on vähemuses.

TÖÖ KESKKOND

Noortekeskuste **ruumide üldist väljanägemist** hinnati pigem heaks ja rahuldavaks (15 vastajat 23-st). 7 vastajat leidsid, et väljanägemine on halb ja väga halb. Märkustes nimetati, et ruumid on külmad, katus laseb läbi, täkked seinas ja vaibad haisevad.

Mööbli seisukorda ja olemasolu hinnati pigem rahuldavaks (11 vastajat 23-st) ja heaks (6 vastajat). Sama seis oli ka 2008. aastal.

Valgustite seisukorda ja olemasolu hinnati üsna võrdselt heaks (9 vastust) ja rahuldavaks (8 vastust). 2008 peeti valgustite seisukorda pigem heaks ja väga heaks – siin on arvamused langenud ja valgustite olukord keskustes vajaks üle vaatamist.

Varustatust tehniliste vahenditega hinnati samuti üsna võrdselt rahuldavaks (9 vastust) ja heaks (7 vastust), ent 6 vastajat hindasid ka halvaks ja väga halvaks. Märkustes täpsustati, et kaasaegset tehnikat on vähe ja mängukonsoole on vähe. 2008 hinnati varustatust tehniliste vahenditega pigem heaks ja väga heaks – ka siin on olukord ilmselt halvenenud.

Noortekeskuse **ruumide sobivust noorsootööks üldiselt** hinnati heaks ja väga heaks 15 vastaja poolt ning rahuldavaks 8 vastaja poolt. Täiel määral negatiivseid hinnanguid („halb“ ja „väga halb“) ei andnud ükski vastaja. Sama seis oli ka 2008. aastal.

Noortekeskuse **ligipääsetavust füüsilise puudega noortele** hinnati 6 vastaja poolt halvaks, 6 vastaja poolt rahuldavaks ja 11 vastaja poolt heaks ja väga heaks. Märkustes nimetati inva-wc puudumist, kaldtee puudumist, häälpõhjuste puudumist arvutis nägemispuudega noortele. Küsimust ei olnud 2008. aasta küsimustikus.

Noortekeskuse **ligipääsetavust üldiselt** (ühistranspordi peatus, ohutu piirkond) hinnati 16 vastaja poolt heaks ja väga heaks ning 7 vastaja poolt rahuldavaks. Sama seis oli ka 2008. aastal.

Noortekeskuse **reklaamitust ja silmajäämist** hinnati 9 vastaja poolt halvaks ja väga halvaks, 8 vastaja poolt rahuldavaks ja 6 vastaja poolt heaks. Siin on arvamused veidi paranenud – 2008 hinnati valdavalt halvaks ja väga halvaks.

Noortekeskuse töökeskkonna teemal lisati veel järgmiseid märkusi: õues võiks olla rulatamise võimalused, võiks olla viidad ja valgustatud sildid, põhiline töökeskkonnas on inimesed ja noorsootöötajatel on ülemused, kes neile kogu aeg ebamugavusi põhjustavad.

Kokkuvõtvalt võib öelda, et olukord on noorsootöötajate hinnangul halvenenud valgustite ja tehniliste vahendite osas, kuid samas paranenud näiteks reklaamituse ja silmajäämise osas. Olukord ei ole muutunud ning on jätkuvalt kõigest rahuldav näiteks noortekeskuste mööbli osas ja ruumide väljanägemise osas tervikuna. Samas peetakse ruume siiski pigem noorsootöökohaks sobivaks. Füüsilise puudega noorte jaoks ei ole keskused hästi ligipääsetavad.

JUHTIMINE JA KOOSTÖÖ

Kuna 2008. aasta uuringus olid küsimused juhtimise ja koostöö kohta esitatud teisel viisil, ei ole võrdluste toomine siinkohal alati võimalik, küll aga on allpool kokkuvõttes lühidalt eelmise uuringu tulemused lisatud mõtlemiseks ja aruteluks.

Küsimusele, kuidas hetkel hinnatakse **juhtimist oma noortekeskuses**, pidades kitsamalt silmas noortekeskuse juhti (siinkohal tuleb arvestada, et 4 vastajat ise olid sellel positsioonil ja ilmselt siis hindasid ennast), vastati järgmiselt:

Väga heaks hindas 9 vastajat, heaks hindas 7 vastajat, rahuldavaks 2 vastajat, halvaks 4 vastajat ning 1 hindas väga halvaks.

Hindamisel paluti lähtuda järgmistest kriteeriumidest:

Väga head juhtimist peaks iseloomustama:

1. Juhi vahetu ja piisav suhtlemine meeskonnaliikmetega
2. Piisav ja õigeaegne info andmine, infovahetuse tagamine
3. Juhi regulaarne tagasiside töötajatele (väljaspool arenguveestlusti)
4. Piisav tunnustus ja motivatsioon (mitte ainult rahaline, inimese poolt tajutud, regulaarne, õiglane)
5. Regulaarsed arenguveestlused
6. Tööks vajalike ressursside ja hea füüsilise töökeskkonna loomine, töötajate ettepanekute arvestamine selleks
7. Töö arendamisele suunatud vestluste, koosolekute, kohtumiste, õppeviiside jm toetamine või korraldamine

8. Meeskonnameelsuse hoidmine ja toetamine, juht on osa meeskonnast ja selle eestvedaja, meeskonnatunnetus on juhi initsiatiivil tagatud

Hinnang	
Väga halb (täiel määral täidetud on ainult 1-2 nimetatud kriteeriumit)	
Halb (täiel määral täidetud on 3 kriteeriumit)	
Rahuldav (täiel määral täidetud on 4 kriteeriumit)	
Hea (täidetud on enamus kriteeriume)	
Väga hea (täidetud on kõik nimetatud kriteeriumid või ainult 1 kriteeriumi osas võib öelda, et ei ole täidetud täiel määral)	

Kõige rohkem mainiti, et täitmata on kriteerium nr 2 – piisav ja õigeaegne info andmine, infovahetuse tagamine (9 mainimist). Järgmiseks oli võrdselt mainitud kriteeriume nr 3 ja nr 4: juhi regulaarne tagasiside töötajatele (väljaspool arenguestlusti) ja regulaarsed arenguestlused (mõlemat 6 mainimist). Esile toodi ka kriteeriumi nr 1 – juhi vahetu ja piisav suhtlemine meeskonnaliikmetega (5 mainimist), millega ilmselt seostub ka kriteerium nr 8 – meeskonnameelsuse hoidmine ja toetamine (2 mainimist) ja kriteerium nr 6 – töökeskkonna loomine (3 mainimist).

Seega on arenguruumi eelkõige info edastamise, aga ka töötajatele antava tagasiside osas nii arenguestlustel kui ka nende vahele jääval ajal. Noortekeskuse juhtidel on tarvilik enam tähelepanu pöörata suhtlemisele töötajatega.

Järgmine küsimus samade kriteeriumide alusel uuris hinnanguid **laiema struktuuriüksuse** (vaba aja keskus, kultuurikeskus, sotsiaalkeskus) **juhtimisele** noortekeskuse seisukohast. Heaks pidas juhtimist 6 vastajat, väga heaks 3 vastajat, rahuldavaks 4 vastajat ning 5 vastajat pidasid võrdselt juhtimist halvaks ja väga halvaks.

Kõige rohkem leiti, et on täitmata kriteerium nr 3 – juhi regulaarne tagasiside töötajatele väljaspool arenguestlusti (6 mainimist). Kriteeriumid nr 1 (vahetu suhtlemine meeskonnaliikmetega), nr 2 (piisav ja õigeaegne info ja infovahetuse tagamine) ning nr 5 (regulaarsed arenguestlused) said võrdselt 5 mainimist.

Seega oodatakse ka laiemalt struktuuriüksuse juhilt huvi üles näitamist noortekeskuse töö vastu ja tagasisidet.

Järgmiseks paluti hinnata oma **noortekeskuse töö planeerimist** lähtudes järgmistest kriteeriumidest:

1. Noortekeskuse töö planeerimine toimub koos (kogu meeskond on kaasatud)

2. Noortekeskuse tegevuskavade või plaanide ülevaatamine on regulaarne (vähemalt 2 korda aastas)
3. Tegevuskavade aluseks on linna noorsootöö arengukava, linnaosa arengukava, riiklik noortevaldkonna arengukava (kõik dokumendid leiavad käsitlemist ja on töötajatele mõistetavad)
4. Noortekeskuse tegevuskava sõnastatakse igaks perioodiks konkreetsete eesmärkidega ja eesmärkidest tuleb selgelt ja konkreetsetelt välja, millist kasu noored saavad (õpiväljundid), sh on olemas mõõdikud
5. Noored on kaasatud ja/või nendega konsulteeritakse noortekeskuse töö planeerimisel
6. Iga töötaja roll eesmärkide seadmisel, tegevuskava loomisel sinna juurde ja selle elluviimisel ning eesmärkide saavutamisel on selge.

Hinnang	
Väga halb (täiel määral täidetud on ainult 1 nimetatud kriteeriumit)	
Halb (täiel määral täidetud on 2 kriteeriumit)	
Rahuldav (täiel määral täidetud on 3 kriteeriumit)	
Hea (täidetud on enamus kriteeriume)	
Väga hea (täidetud on kõik nimetatud kriteeriumid või ainult 1 kriteeriumi osas võib öelda, et ei ole täidetud täiel määral)	

Väga heaks hindasid planeerimise oma noortekeskuses 15 vastajat ja heaks 6 vastajat 23-st, mis on enamus. 2 vastajat hindasid planeerimise halvaks või väga halvaks.

Puudulikumaks või puuduvaks hinnati kriteeriumid nr 3 kuni nr 6, st. et täidetuks täiel määral peeti ainult esimest kahte kriteeriumit, mis puudutasid töö planeerimise regulaarsust ja meeskonna kaasatust. Neist enim (5 mainimist) sai kriteerium nr 6, mis puudutas iga töötaja selget rolli eesmärkide seadmisel ja tegevustes. 4 mainimist sai kriteerium nr 3 ja tegevuste seostatus linna noorsootöö arengukavaga. 3 mainimist kriteerium nr 5, mis puudutab noorte kaasamist planeerimisse. 23st vastajast 10 täpsustasid täitmata kriteeriume – seega tundub hinnang „väga hea“ 15 vastaja puhul liiga optimistlik, arvestades, et selle hinnangu andmiseks oleks pidanud täidetud olema kõik kriteeriumid.

Kokkuvõtvalt võib öelda, et noortekeskuste töö planeerimise protsessis on probleeme nii konkreetsete eesmärkide seadmisega, linna noorsootöö arengute jälgimisega, noorte kaasamisega planeerimisse kui ka iga töötaja selge rolli defineerimisega planeerimise protsessis.

Järgmiseks paluti hinnata **noortekeskuse töö tulemuste üldist hindamist** lähtudes järgmistest kriteeriumidest:

1. Noortekeskuse töö hindamine toimub koos (kogu meeskond on kaasatud)
2. Noortekeskuse töö hindamine on regulaarne (vähemalt 2 korda aastas)

3. Tööd hinnatakse kõigepealt noortekeskuse tööks seatud eesmärkide valguses
4. Tööd hinnatakse ka linna noorsootöö arengukava valguses, sh jälgitakse mõõdikuid ja nende täitmist, mis on Tallinna noorsootöö arengukavas 2012-2016 noortekeskustele seatud
5. Noored on kaasatud ja/või nendega konsulteeritakse noortekeskuse töö hindamisel
6. Hindamisega käib alati kaasas analüüs, arutelu ja parendusplaanide tegemine, mida asutakse ka ellu viima.

Hinnang	
Väga halb (täiel määral täidetud on ainult 1 nimetatud kriteeriumit)	
Halb (täiel määral täidetud on 2 kriteeriumit)	
Rahuldav (täiel määral täidetud on 3 kriteeriumit)	
Hea (täidetud on enamus kriteeriume)	
Väga hea (täidetud on kõik nimetatud kriteeriumid või ainult 1 kriteeriumi osas võib öelda, et ei ole täidetud täiel määral)	

Noortekeskuse töö tulemuste üldist hindamist pidas 11 vastajat väga heaks ja 6 vastajat heaks (kokku 18 vastajat 23-st). Rahuldavaks pidas 4 vastajat ja halvaks või väga halvaks vastavalt 1 vastaja.

Siinkohal peab samuti tõdema, et hinnang „väga hea“ on etteantud kirjeldusi ja esitatud täitmata kriteeriume puudutavaid täpsustusi arvestades ehk liiga optimistlik, sest kogunisti 9 vastajat toovad esile täitmata kriteeriume. Kõige vähem täidetuks peeti kriteeriumi nr 4 - tööd hinnatakse ka linna noorsootöö arengukava valguses, sh jälgitakse mõõdikuid ja nende täitmist, mis on Tallinna noorsootöö arengukavas 2012-2016 noortekeskustele seatud (7 mainimist). Järgmiseks leiti, et arenguruumi on kriteeriumiga nr 5 – noored on kaasatud või nendega konsulteeritakse (4 mainimist) ja kriteeriumidega nr 1 ja nr 2: noortekeskuse töö hindamine toimub kogu meeskonnaga ja hindamisega käib alati kaasas analüüs, arutelu ja parendusplaanide tegemine (kummalgi 3 mainimist).

Kokkuvõtvalt on noortekeskuste töö tulemuste hindamisel arenguruumi järgmistes aspektides: linna noorsootöö arengukavas noortekeskustele seatud mõõdikutega arvestamine, noorte kaasamine hindamisse, tulemuste arutamine meeskondlikult ja konkreetsete parendusplaanide tegemine ning elluviimine.

Lõpuks paluti vastajal hinnata oma panust noortekeskuse töösse järgmiste kriteeriumide alusel:

1. Olen aktiivne ja toetav meeskonnaliige nii enda hinnangul kui ka teiste antud tagasisidele tuginedes
2. Oskan kaasata noori ja toetada nende omaalgatust. Küsin noortelt regulaarselt tagasisidet läbiviidud tegevustele ja arvestan sellega. Annan tagasisidet noortele nende arengu kohta.
3. Analüüsin oma tööd iseseisvalt ja aktiivselt noortekeskuse ühisarutelude ja/või hindamiste ajal

4. Olen initsiatiivikas – pakun sageli (vähemalt paar korda aastas) välja uusi mõtteid ja ideid ning nõusoleku/aktsepteerimise korral viin neid ka ellu.
5. Minu töö tulemusena on noortekeskus saanud mitmeid uusi partnereid ja koostöö nendega on püsiv ning hea.
6. Noortekeskuse tööd tutvustades või sellest rääkides olen alati korrektne, viisakas. Oskan rääkida noortekeskuse töö eesmärkidest ja tulemustest ning seostada seda linna noorsootöö eesmärkidega laiemalt.
7. Kasutan ressursse mõistlikult. Enamasti pühendun töö ajal 100% tööle ja annan endast maksimumi. Tean, et kõik Tallinna noortekeskused on linnaasutused ja neid rahastatakse linna eelarvest.

Hinnang	
Väga halb (täiel määral täidetud on ainult 1 nimetatud kriteerium)	
Halb (täiel määral täidetud on 2 kriteeriumit või osaliselt 3)	
Rahuldav (täiel määral täidetud on 3 kriteeriumit)	
Hea (täidetud on enamus kriteeriume)	
Väga hea (täidetud on kõik nimetatud kriteeriumid või ainult 1 kriteeriumi osas võib öelda, et ei ole täidetud täiel määral)	

Väga heaks ja heaks hindas oma panust noortekeskuse töösse 22 vastajat 23-st ning 1 vastaja hindas oma panust rahuldavaks. Mainiti ainult kahte kriteeriumit, kus tuntakse, et on veidi arenguruumi oma panuse suurendamiseks: minu töö tulemusena on noortekeskus saanud mitmeid uusi partnereid ja koostöö nendega on püsiv ja hea (3 mainimist). Samuti: noortekeskuse tööd tutvustades või sellest rääkides olen alati korrektne ja viisakas. Oskan rääkida keskuse töö eesmärkidest ja tulemustest ning seostada seda linna noorsootöö eesmärkidega laiemalt (2 mainimist).

Oma panuse hindamine väga heaks ja heaks näitab ühest küljest Tallinna noorsootöötajate kõrget professionaalset enesehinnangut. Teisest küljest tekitab aga küsimusi käesolevas uuringus välja tulnud muud arvamused töö sisu ja mahtude osas. Näiteks oli üheks hindamise kriteeriumiks oskus noorte omaalgatusi toetada, noortelt regulaarne tagasiside küsimine ja neile nende arengu kohta tagasiside andmine. Eespool tuli aga välja, et noorte omaalgatuste toetamiseks kuluvat reaalselt aega hinnati kõige rohkem vahemikku 1-5 tundi nädalas ning just noorte kaasamist peeti noortekeskuse töö planeerimisse ja hindamisse puudulikuks. Sama kehtib ka oma töö analüüsimise teema kohta: eespool näiteks hinnati pigem kehvemini täidetuks kriteeriumid, mis kirjeldasid meeskonnas tulemuste hindamist ja ühist arutamist, mis tõstatab küsimuse, et kas noorsootöötajatel on piisavalt üldse võimalusi olnud sellises tegevuses osalemiseks. Uute teemade algatamise koha pealt tuli eespool välja, et ülekaalus on põhiliselt samad teemad, mis ka 2008. aasta uuringus: sport, liikumine ja tervis ning loovus. Koostööpartnerite teema tuleb jutuks veidi hiljem.

Seega, olemasolev info on kohati vastuoluline ning vajaks põhjalikumat uurimist ning lahti mõtestamist.

Küsimusele, kuidas hinnatakse oma **valmisolekut** (teadmisi, oskusi, kogemusi ja üldist motiveeritust) **töötamaks erinevate sihtrühmadega**, vastati järgmiselt (mainimiste arv):

Tabel 1. Valmisolek tööks erinevate sihtrühmadega

Sihtrühm	Halb (puuduvad nii teadmised, oskused, kogemus kui ka motiveeritus)	Pigem halb (on osaliselt kas teadmised, oskused, kogemused või motivatsioon, aga olulises osas puudulikult... nimetatud)	Pigem hea (on üldiselt olemas teadmised, oskused, kogemused, motivatsioon, aga vajaks täiendamist, suurendamist.... nimetatud)	Väga hea (olen täiesti valmis, olemas nii teadmised, oskused, kogemused kui ka motivatsioon)	Täpsustused, märkused
Õigusrikkujad noored kuni 17 ea, sh koolikohustuse mittetäitjad	1	6	14	2	
Hõivamata/töötud noored 17+	1	3	14	5	Puudu kogemust (4) ja teadmist (4)
Õigusrikkujad noored 17+	3	11	8	1	Pole motivatsiooni (2), on motivatsioon (2), puudu kogemusi ja teadmisi (4)
Sõltuvushäiretega noored	1	12	10		Puudu nii teadmisi kui kogemusi (6)
Puudest tingitud erivajadusega noored	1	7	12	3	Puudu nii teadmisi kui kogemusi (6)
Psüühilise haigusega noored	1	15	6	1	Puudu nii teadmisi kui kogemusi (6)
Teistest rahvustest noored		1	8	14	Puudu teadmisi ja kogemusi (3)
Erineva religioosse taustaga noored		1	11	11	Puudu teadmised (5)
LGBT noored	2		11	10	Puudu kogemused (5) ja teadmised (3)
Muu (täpsusta)					

Halvaks või pigem halvaks peeti oma oskusi töös psüühilise haigusega noortega (16 vastajat), töös õigusrikkujate noortega vanuses 17+ (14 vastajat), töös sõltuvushäiretega noortega (13 vastajat). Ülejäänud sihtrühmadega töös tunnevad noorsootöötajad end pigem kindlalt.

Noortekeskuste **koostööpartneriteks** nimetati sagedamini teisi noortekeskusi ja koole, aga ka linnaosavalitsuse erinevaid spetsialiste, eriti lastekaitsetöötajaid ning teisi linna asutusi (päevakeskused, kultuurikeskused). Mõni vastaja nimetas politseid, lasteaedu ja erinevaid firmasid, kellega koostööd on tehtud. Ka eespool nimetatud noortekeskuste uuring 2010. aastal jõudis noortekeskuste koostööpartnerite osas samale tulemusele: teine noortekeskus, kool, kohalik omavalitsus (Taru jt, 2010). Teisalt ei lähe siin esitatud tulemused kokku eespool esitletud hinnangutega koostööpartnerite juurdetoomise osas.

Samas hinnati ka, et **partnerite ringist on puudu** just samad asutused, keda heade partneritena eespool nimetati: teised noortekeskused, koolid, linnaosavalitsuse spetsialistid ja linna asutused. Samuti leiti paari vastaja poolt, et partnerite ringist on puudu spordiasutused, lapsevanemad ja valdkonnavälised suuremad ettevõtted.

Kommunikatsiooni, juhtimise ja koostöö paremaks korraldamiseks tehti ettepanekuid noortekeskuste ühise e-maililisti loomiseks, ühiste koolituste ja seminaride sagedasemaks korraldamiseks, temaatiliste ümarlaudade organiseerimiseks, info operatiivsemaks ja ausaks edastamiseks. Leiti ka, et tagasiside saamiseks juhilt võib seda ise otse küsida ning linnaosa spetsialistid ja noorsootöötajad peaksid tuttavaks saama. Kaks vastajat arvasid, et oluline oleks luua ühine katusorganisatsioon Tallinna noortekeskustele.

Kokkuvõtteks võib öelda, et juhtimise osas peeti info ja tagasiside andmist kitsaskohtadeks nii otseste juhtide poolt noortekeskustes kui ka suuremate struktuuriüksuste juhtide poolt. Sama tendents oli ka 2008. aasta uuringus, kuid tuleb silmas pidada, et siis oli noortekeskustel linnas teine juhtimine ja struktuur, mis seab tollal antud vastused teise konteksti. Siiski tehti ka 2008. aastal ettepanekuid infovahetuse parandamiseks, regulaarsete koosolekute ja arenguveestluste läbiviimiseks ning rohkem koostööd töötajate ja juhtkonna vahele.

Noortekeskuse töö planeerimist ja tulemuste hindamist hinnati pigem väga heaks ja heaks, ent küsimusi tekitavad kõrge hinnangu juures sagedamini mainitud ja vastajate silmis täitmata kriteeriumid nagu näiteks linna noorsootöö arengukavast lähtumine, noorte kaasamine, konkreetsete eesmärkide ja igale töötajale selge ülesande seadmine, parendusplaanide tegemine ja elluviimine. 2008. aastal olid hinnangud töö planeerimisele ja hindamisele pigem tagasihoidlikumad – enim vastajaid hindasid rahuldavaks, ent esitatud küsimused olid erinevad ning 2015. aastal oluliselt täpsustatumad.

Väga kõrge hinnangu annavad Tallinna noorsootöötajad ka oma panusele noortekeskuste töös. Samas on läbi uuringu antud hinnangud ja kirjeldused isiklikule panusele, koostööle, töö mahule ja sisulisele mõtestamisele ning tulemuste hindamisele omavahel kohati vastuolus ja vajaksid põhjalikumat uurimist.

Noorsootöötajad avaldavad üsna head valmisolekut tööks erinevate sihtrühmadega. Kõige vähem on nad oma oskuste ja teadmiste poolest täna valmis tööks psüühiliste haigustega ja sõltuvushäiretega noortega ning vanemate kui 17 eluaastat õigusrikkujate noortega.

Tallinna noortekeskustes tehakse (nagu ka üleriigiliselt) enim koostööd teiste noortekeskustega, koolidega, kohaliku omavalitsuse töötajatega (linnaosavalitsuste

spetsialistid). Samas hinnatakse aga just koostööd nendega ka arendamist vajavaks või puudulikuks. 2008. aastal hinnati linna noortekeskuste omavahelist koostööd 61% vastajate poolt rahuldavaks. Käesolevas uuringus mainiti üsna vähe koostööd äri sektoriga. 2008. aasta uuringus hinnati kõige kehvemaks koostööd kolmanda sektori organisatsioonidega – ka neid ei mainitud seekord eriti. Üksikud vastajad nägid vajadust suurendada koostööd lastevanematega, spordiasutustega, politseiga, lasteaedadega.

MOTIVEERITUS JA ENESETÄIENDAMINE

Tabel 2. Tööga rahulolu

Rahulolu milles	Halb (ei ole üldse rahul)	Pigem halb (olen väga vähesel määral rahul, soovin kindlasti, et asjad muutuksid... täpsusta kuidas märkustes)	Pigem hea (olen pigem rahul, kuid arenguruumi on ka veel... täpsusta märkustes)	Väga hea (olen täiesti rahul)	Täpsustused, märkused
Üldine tööga rahulolu		3	13	7	Sooviks täiendada 18+ sihtrühma osas. Ei meeldi politiseeritus
Töötasuga	6	11	5	1	
Tööajaga		5	15	3	Õhtused ajad
Noortekeskuse juhatajapoolse motiveerimisega		8	7	8	
Linnaosapoolse tunnustamisega	6	6	9	2	
TSNA-poolse tunnustamisega	4	7	11	1	Sportimisvõimalusi mainiti ühel korral
Meeskonnaga/kollektiiviga			7	16	Asendamistega probleeme
Täiendkoolituse võimalustega ja kättesaadavusega noorsootöötajatele üldiselt (Eestis)		2	19		Aktuaalsematel teemadel vajaks koolitusi
Noortelt saadava tagasisidega oma tööle		2	13	8	Raske saada tagasisidet! Muidu ei töötakski

Üldiselt on oma tööga rahul 20 vastajat 23st (87%). 2008. aastal oli oma tööga üldiselt rahul 71% vastanutest. Erinevate aspektide osas on rahulolu aga samuti erinev – kõige vähem ollakse rahul töötasuga. 17 vastajat 23st leiab, et töötasu osas on nende rahulolu halb ja pigem halb. 2008. aastal oli samuti rahulolematu töötasu osas märgatav – 58% ei olnud rahul, kuid see on 2015. aastaks kasvanud 74%ni. Järgmiseks noorsootöötajad peaaegu võrdselt ei ole rahul või siis vastupidi on rahul tunnustamisega linnaosade ning spordi- ja noorsooameti poolt. Sellises sõnastuses küsimust ei olnud 2008. aasta uuringus, mistõttu puudub võrdlusmoment. Kõige suurem rahulolu valitses meeskonna ja kollektiivi, noortelt saadava

tagasiside ja täiendkoolitusvõimaluste osas. Samad hinnangud domineerisid ka 2008. aasta uuringus.

Lisaks mainiti märkustes 3 korral, et armastatakse oma tööd. Tehti ettepanek, et lisaks aasta noorsootöötajale võiks valida aasta noorsootöö meeskonda.

Vääriliseks **töötasuks** peetakse brutosummat 1039 € (keskmine). Väiksemaks sobivaks brutopalgaks peeti 850 € ja suurimaks sobivaks brutopalgaks peeti 1500 €. Eesti Avatud Noortekeskuste Ühenduse 2014. aasta seireküsitlus näitas, et Eesti noorsootöötajate palgamäär jääb 41%l vahemikku 400–600 €, 14% vahemikku 320–400 € ja 10% vahemikku 700–900 € (Eesti Avatud Noortekeskuste Ühendus, 2014). Noorsootöötajate puhkuse pikkus on 61%l noorsootöötajatest üle Eesti 28 kalendripäeva (samas, 2014), Tallinnas 35 kalendripäeva.

Enesetäiendamise kohta selgus järgmist:

Tabel 3. Enesetäiendamine

Enesetäiendamise viis	Üldse mitte	Pigem harva (1-2 korda aastas)	Pigem sageli (vähemalt kord kvartalis)	Väga tihti (sagedamini kui kord kvartalis)	Täpsustused, märkused
Erialaajakirja MIHUS lugemine	3	9	9	2	
Postimehe vahelehe „Noor Tegija“ lugemine	2	14	2	5	Ei jõua vastajani!
Noorteseire tulemustega tutvumine, nende kasutamine oma töös	3	12	7	1	Ei tea sellest!
Noorsootöö õpiku lugemine	5	10	8		
Võõrkeelse erialase ajakirjanduse lugemine (palun täpsusta märkustes millise, nimed)	7	10	4	2	Ei jõua meieni! Liiga palju erinevat!
Eriala puudutavate (käsi)raamatute lugemine eesti keeles (palun täpsusta märkustes millise, nimed)		10	13		Kaasava NT käsiraamat, Projektidest. NT õpik. Seikluskasvatus. Käsitöö
Eriala puudutavate (käsi)raamatute lugemine võõrkeeles (palun täpsusta märkustes millise, nimed)		10	7	6	Käsitöö
Mitteformaalne.ee keskkonna kasutamine oma töös	2	10	7	4	Saltot kasutan.
Muu (täpsusta)					Õpetajate Leht

Sagedamini kasutavad Tallinna noorsootöötajad erinevaid erialaseid käsiraamatuid nii eesti kui võõrkeeles – 13 vastajat kummalgi juhul. Muud materjalid, nagu erialaajakiri MIHUS, Noorsootöö õpik, veebikeskkond „mitteformaalne.ee“, Noorteseire aastaraamatud, ajaleht „Noor Tegija“ on ligi poolte vastanute ja enama jaoks kasutamisel 1-2 korda aastas või üldse mitte. 2008. aastal seda teemat ei uuritud.

Täienduskoolitusi vajatakse kõige rohkem erinevate sihtrühmadega noortega töötamiseks (riskikäitumine, sõltuvushäired, vaimse tervise probleemid), mis on koosõlas eespool esitatud tulemustega valmisolekust või mittevalmisolekust töötada erinevate sihtrühmadega. Mainiti ka noorte motiveerimise ja kaasamise teemalise koolituse, kiusamisvaba keskkonna loomise koolituse ja IT-alase koolituse (sh plakatite kujundamise) vajadust. Samuti mainiti loovuse teemat, mitteformaalse õppe meetodite teemat ja seikluskasvatuse teemat koolitusvajadusena.

Vastajatest 13 (56%) otsib hetkel aktiivselt tööd ja 10 ei otsi. 2008. aastal otsis uuringu läbiviimise ajal aktiivselt endale tööd 14% vastajatest. Noortekeskuses nähakse end veel töötamas kõige rohkem vahemikus 1–3 aastat: 9 vastust (39%). Alla aasta arvab, et ta töötab veel noortekeskuses 8 vastajat (35%) ning vahemikus 3–5 aastat näeb end noortekeskuses veel töötavat 5 inimest (22%). Üks vastaja näeb end noortekeskuses töötavat veel üle 5 aasta. 2008. aastal nägi end noortekeskuses veel töötavat 1-3 aastat 54% ja kauem 32% vastanutest.

Kokkuvõtvalt võib öelda, et üldine rahulolu oma tööga on kõrge. Kõige vähem ollakse rahul töötasuga, peaaegu võrdselt kas ollakse või siis vastupidi ei olda rahul tunnustamisega. Kõige suurem rahulolu valitseb kolleegide osas ja noortelt saadava tagasiside osas. Veidi üle poole noorsootöötajatest otsivad aktiivselt tööd ja enamasti nähakse end keskuses töötamas 1-5 aastat (kokku 61%).

Erialasest kirjandusest, mille abil end täiendada, leiavad kasutamist just käsiraamatud. Mitmed muud võimalused, mis aastate jooksul on noorsootöötajate jaoks nii linnas kui riigis loodud, leiavad pigem vähe kasutamist. Millest tuleneb vähene huvi enesetäiendamise vastu läbi erialase kirjanduse, mis on noorsootöötajatele hõlpsasti saadaval, on raske siinkohal öelda.

KOKKUVÕTE

Kolmveerand Tallinnas töötavaid noorsootöötajaid on kõrgharidusega (enamasti erialase) ning 65% vanuses 25+. Pealinna noorsootöötajad väärtustavad noorsootöötaja kutse omamist – 70% kas juba omab või planeerib seda lähiaastatel taotlema. Võrreldes 2008. aastaga on tõusnud üle 3 aasta linna noortekeskustes töötanud noorsootöötajate arv 15%lt 39%le.

Noortekeskuse sisulise töö osas võib öelda, et töö noortekeskuse avatud poolel või avatud noorteruumis on mitmete aspektide poolest (maht, raskus, olulisus, meeldivus) enam pildil võrreldes 2008. aastaga. Samuti on enam pildil noortekeskuses distsipliini ja korra tagamise teema ning noorte esmane nõustamine. Sisulistest tööülesannetest mainitakse käesolevas uuringus võrreldes 2008. aasta uuringuga olulisema ja meeldivama tööülesandena noorte omaalgatuse toetamist. Jätakuvalt on pildil planeerimise, hindamise, analüüsimisega ja administreerimisega (sh. projektide) seonduvad tööülesanded, mida ei peeta meeldivaks, kuigi loetakse oluliseks. Viie raskema tööülesande sisse mahub ka oma töö analüüsimine.

Kõige rohkem kõne all olevat avatud noorteruumi tööd kirjeldatakse põhiliselt suhtlemisena, turvalise keskkonna loomiseks ning erinevate vahendite kasutamise võimaldamisena noortele. Heaks töö tulemuseks peavad noorsootöötajad sealjuures tunnet, mis noortes tekib – heaolu-, rahulolu-, rõõmutunne jm. Töö tulemuseks peetakse ka noortekeskuste külastustega seonduvaid arvnäitajaid, sh külastuste regulaarsust. Vähem peetakse töö tulemuseks avatud poolel noorte omaalgatuse, kuigi teisalt nähakse noorte omaalgatuse toetamist ja kaasamist just olulisima tööülesandena. Samas pühendatakse viimasele aega 1–5 h nädalas. Sama palju aega pühendatakse enamasti ka noorte esmasele nõustamisele. Noorte probleemide ja konfliktide lahendamine ning distsipliini tagamine on muutunud teiseks mahukamaks ja raskemaks tööülesandeks, mida peetakse oluliseks, kuid vähem meeldivaks. Vähenenud on töö väljaspool noortekeskust tähtsus või tähendus. Väljaspool noortekeskust korraldatakse erineva sisuga ja erineva sagedusega sündmusi 2–8 korda aastas. Nii selle kui ka mõne teise tööloigu sisu ja tulemuste kirjeldamisel võib jääda mulje, et Tallinna noortekeskustes pakutav teenus on piirkonniti üsna erineva sisu, mahu ja kvaliteediga.

Noortekeskuste ees seisvateks väljakutseteks on keskuste omavaheline koostöö ja juhtimine, aga ka reklaamitus ning noorteni jõudmine. Noorsootöötajad kirjeldavad ühiskonnas noorte ees seisvaid väljakutseid – näiteks töötus, sõltuvusprobleemid, haridustee katkestamine, ent noortekeskuse rolli näevad põhiliselt vaba aja sisustajana.

Noortekeskuste füüsilist keskkonda peavad noorsootöötajad noorsootööks üldiselt sobivaks. Küll aga on nende hinnangul veidi halvenenud olukord valgustite ja tehniliste vahendite, kuid samas paranenud näiteks reklaamituse ja silmajäämise osas. Olukord ei ole muutunud ning on jätkuvalt rahuldav noortekeskuste mööbli ja ruumide väljanägemise osas tervikuna.

Noortekeskuste juhtimise, töö planeerimise ja hindamise osas peeti sarnaselt 2008. aastale kitsaskohtadeks info ja tagasiside andmist juhtide poolt (nii noortekeskuse sees kui ka laiemas struktuuriüksuses). Töö planeerimist ja tulemuste hindamist hinnati pigem kõrgelt, kuid samas täpsustati sinna juurde, et täitmata on sellised kriteeriumid nagu: linna noorsootöö

arengukavast lähtumine, noorte kaasamine, konkreetsete eesmärkide ja igale töötajale selge ülesande seadmine, parendusplaanide tegemine ja elluviimine.

Väga kõrge hinnangu annavad Tallinna noorsootöötajad ka oma panusele noortekeskuste töös. Läbi uuringu antud hinnangud ja kirjeldused isiklikule panusele, koostööle, töö mahule ja sisulisele mõtestamisele ning tulemuste hindamisele on aga omavahel kohati vastuolus ning vajaksid põhjalikumat uurimist. Noorsootöötajad ei ole samas jätkuvalt rahul oma palgaga, pidades vääriliseks brutopalgaks 1039 € (keskmine). Rahul ollakse oma kolleegide ja noortelt saadava tagasisidega. Üldine rahulolu tööga on kõrge (87%).

Noorsootöötajad avaldavad üsna head valmisolekut tööks erinevate sihtrühmadega. Kõige vähem on nad oma oskuste ja teadmiste poolest täna valmis tööks psüühiliste haigustega ja sõltuvushäiretega noortega ning vanemate kui 17 eluaastat õigusrikkujate noortega. Tööks nimetatud sihtrühmadega sooviti ka täienduskoolitusi. Lisaks sooviti koolitusi noorte motiveerimise ja kaasamise, kiusamisvaba keskkonna loomise ja IT-teemadel.

Tallinna noortekeskustes tehakse (nagu ka üleriigiliselt) enim koostööd teiste noortekeskustega, koolidega, kohaliku omavalitsuse töötajatega (linnaosavalitsuste spetsialistid). Samas hinnatakse aga just koostööd nendega ka arendamist vajavaks või puudulikuks. Üsna vähe mainiti koostööd äri sektoriga. Nii käesolevas kui ka 2008. aasta uuringus jääb silma kehv koostöö kolmanda sektori organisatsioonidega.

Tallinna noorsootöötajad kaustavad iseseisvaks enesetäiendamiseks rohkem erialaseid käsiraamatuid nii eesti- kui võõrkeeles. Mitmed muud erialase kirjanduse võimalused sagedast kasutamist ei leia.

Allpool on toodud Tallinna Spordi- ja Noorsooameti arutlevad küsimused ja ettepanekud noortekeskuste töötajatele jt asjaosalistele käesoleva uuringu tulemuste valguses.

ETTEPANEKUD

Noortekeskuste töö põhiressurss on noorsootöötajad, kelle arvamusi kokkuvõttes tutvustatigi.

Noortekeskuse teenuse pakkumisel tuleb arvestada asjaolu, et linn on üks tervik ning selle erinevad struktuurid (sh. linna asutused noortekeskused) toetavad ühiste eesmärkide saavutamist, mis on üldisemalt kirjas linna ja linnaosade arengukavades, täpsemalt aga valdkondlikes arengukavades. Lisaks arengukavadele on Tallinnas kehtestatud noortekeskuse teenuse standard (Tallinna Linnavolikogu 12. juuni 2014 määrus nr 21), kus teenuse osutamise tingimused on põhjalikult lahti kirjeldatud. Ühtlasi on Tallinnas läbi viidud keskuste kvaliteedihindamine, mille mudel, tulemused ja koondatud tagasiside ühes ettepanekutega peaks noortekeskuste töö arendamisele piisava sisendi andma (Tallinna Spordi- ja Noorsooamet, 2013). Käesoleva uuringu tulemustele tuginedes saab töö parendamiseks teha veel järgmiseid järeldusi ja ettepanekuid:

1. Noorsootöötajatele linna toimimise struktuuride ja tavade tutvustamine ning selgitamine vajab tõsisemat tööd (*spordi- ja noorsooamet, iga noorsootöötaja**).
2. Noorsootöötajate professionaalse arengu toetamine vajab läbimõeldud ja pikaajalist plaani (koolitusprogrammi). Olulised teemad, mis tõstaksid: osalus, kaasamine, esmane nõustamine ja konfliktide lahendamine, töö eri sihtrühmadega, töö eesmärgistamine, oma töö analüüsimine (*spordi- ja noorsooamet*).
3. Noorsootöötajate motivatsioonipakett vajab ülevaatamist või põhjalikumalt tutvustamist (olemas: Tallinna aasta noorsootöötaja valimine ja rahaline auhind, tasuta sportimisvõimalused linna spordibaasides, tasuta noorsootöötaja kutse taotlemise võimalus, pikem puhkus – 35 kalendripäeva) (*spordi- ja noorsooamet, linnaosavalitsused*).
4. Noortekeskuste tõhusamaks juhtimiseks on vaja suurendada tuge noortekeskuste juhtidele ja kaasata ka vaba aja keskuste jt juhte. Tugi peaks olema järgmistel teemadel: noorte vajadused ja noortekeskuse roll, eesmärgistamine, tegevuste jälgimine, analüüsimine, tulemuste analüüsimine, muutused ja parendamine, tagasiside töötajatele ja motiveerimine, arenguvestlused (*linnaosavalitsused koostöös spordi- ja noorsooametiga*).
5. Töö sisu ja mahtude edasine mõtestamine: tuleb jätkata avatud noorteruumi töö ümbermõtestamisega ning ülejäänud oluliste osade lisamine sinna (esmane nõustamine, koostöö teiste spetsialistidega, noorte kaasamine ja omaalgatuse toetamine, noorele tagasiside andmine, noore arengu jälgimine). Avatud noorteruum, võttes suurema mahu tööajast, saab olla vahend või keskkond, milles leiavad aset ülejäänud olulised eesmärgistatud ja harivad tegevused. Samuti peaks tõstatama senisest enam ka töö väljaspool noortekeskust teema – miks, mida, kui sageli, kellega koos ja kuidas (*noortekeskuste juhid ja noorsootöötajad koostöös spordi- ja noorsooametiga ning linnaosavalitsustega*).
6. Koostöö teema: kuidas tõhustada linnaosasisest koostööd, kuhu on kaasatud noortekeskused (*linnaosavalitsused*), kuidas toetada noortekeskusi uute koostööpartnerite leidmisel ja keskuste omavahelist paremat koostööd (*spordi- ja noorsooamet ja noortekeskuste juhid*)?
7. Noorsootöötaja isiklik professionaalne areng: lugemine, koolitustel osalemine, arutelud, oma töö analüüsimine jne (*iga noorsootöötaja*).

* - oma vastutuse teema on läbiv teema

VIIDATUD ALLIKAD:

Eesti Avatud Noortekeskuste Ühendus (2014). Noortekeskuste seireküsitlus. Kokkuvõte.

URL: <http://www.ank.ee/avaleht/images/dokumendid/eeskoste/dokumendid/2014-Noortekeskuste-seireksitluse-kokkuvte.pdf>

Eesti Noorsootöö Keskus (2008). Noorsootööasutused.

URL: <http://www.entk.ee/asutused?page=2&keyword=noortekeskus&printable=1>

Noorsootöötaja kutsestandard, tase 6 (2012). SA Kutsekoda.

URL: <http://www.kutsekoda.ee/et/kutseregister/kutsestandardid/10452122>

Noortekeskuse teenuse ja ülelinnaliste noorsootöö programmide korraldamine (2014).

Tallinna Linnavolikogu 12. juuni 2014 määrus nr 21.

Noortevaldkonna arengukava 2014-2020 (2013). Eesti Vabariigi Valitsuse 19. detsembri 2013 otsus nr 572.

Tallinna noorsootöö arengukava 2012-2016 (2012). Tallinna Linnavolikogu 14. juuni 2012 määrus nr 14.

Tallinna Spordi- ja Noorsooamet (2013). Tallinna noortekeskuste kvaliteedihindamine 2012-2013. Kokkuvõte. URL: <http://www.tallinn.ee/est/Tallinna-nk-kvaliteedihindamise-kokkuvote.pdf>

Taru, M; Mäe, R; Laanpere, M; Reiska, E. (2010). Avatud noortekeskuste olukorra kordusuuring. Tallinna Ülikooli Rahvusvaheliste ja Sotsiaaluuringute Instituut.

URL: <http://www.entk.ee/sites/default/files/EANK2010.pdf>

Veski, L. (2010). Uuringu probleemipüstitus, meetodika ja vastanute iseloomustus. Murakas, R (Toim). *Eesti noorsootöötaja, tema pädevused ja koolitusvajadused*. Tartu Ülikooli sotsioloogia ja sotsiaalpoliitika instituut, lk 15-23.

Kokkuvõtte koostas Ilona-Evelyn Rannala, Tallinna Spordi- ja Noorsooamet